

voorbereidend onderzoek
gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan

afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur

regio Hageland
“Demervallei van Diest tot Werchter”

procesnota 1

klankbordgroep 10 december 2012

1 Doel van de nota

Voorliggende nota is een procesnota die aangeeft op welke wijze het vooroverleg met de betrokken actoren gevoerd zal worden voor de opmaak van het **gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan "Demervallei van Diest tot Werchter"** in de regio Hageland.

Met deze eerste procesnota start de Vlaamse overheid het overlegproces voor de concrete uitwerking van het ruimtelijk uitvoeringsplan op. De procesnota beschrijft de relevante planningsprocessen en beslissingen die vooraf gingen en de wijze waarop het overleg en de besluitvorming in het komende overlegproces gevoerd zal worden. Naarmate het proces vordert, zal de procesnota geactualiseerd worden en rapporteren over de reeds gezette processtappen.

Parallel aan deze procesnota wordt in een presentatie op het actorenoverleg van 10 december 2012 toelichting gegeven over het specifieke proces rond de Demervallei, de plan-MER-procedure en de verschillende scenario's die in de plan-MER onderzocht zullen worden. De procesnota en de presentatie worden op het actorenoverleg van 10 december verspreid.

2 Situering van het plangebied en de plandoelstellingen

Het plangebied omvat de vallei van de Demer, gelegen in de gemeenten Diest, Scherpenheuvel-Zichem, Aarschot, Begijnendijk en Rotselaar.

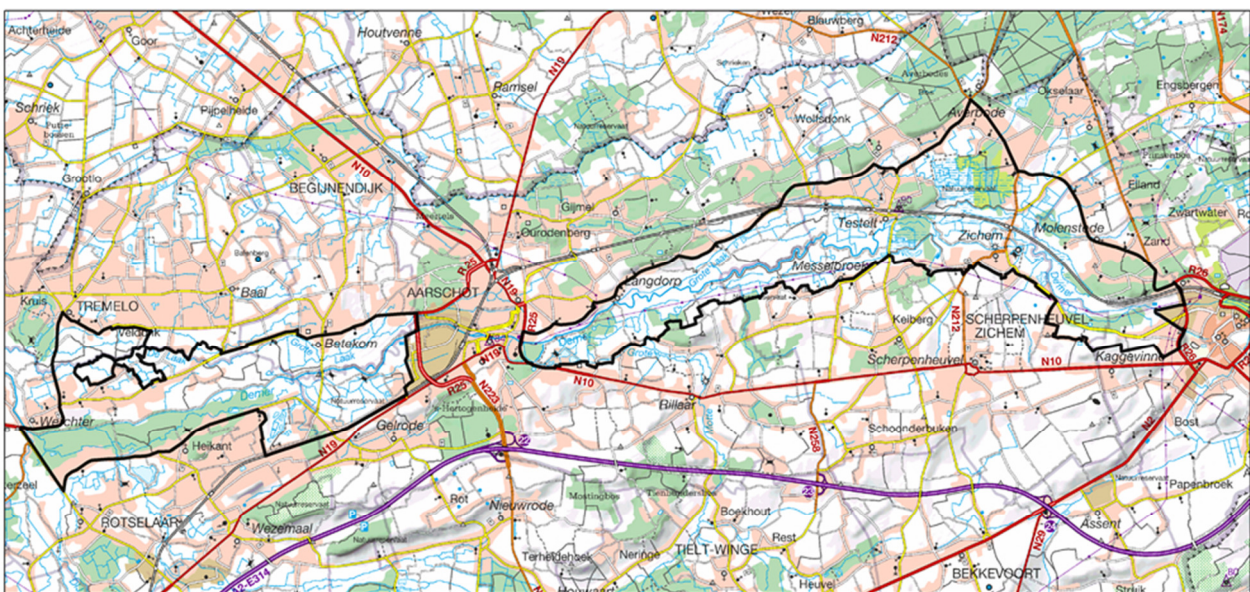
De doelstelling van het op te maken gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan is meervoudig:

- uitvoering geven aan de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) inzake de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur zoals nader uitgewerkt in de ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos in de regio Hageland;
- de realisatie van de doelstellingen en projecten inzake integraal waterbeleid en natuurontwikkeling zoals o.m. vastgelegd in het natuurrichtplan 'Demervallei tussen Diest en Aarschot', de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-netwerk, het bekkenbeheerplan voor de Demer en het Sigmaplan mogelijk te maken;
- het vertalen van de ankerplaatsen 'Demervallei tussen Aarschot en Zichem' en 'Samenvloeiingsgebied van Dijle en Demer' naar erfgoedlandschappen.

Het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan zal de daarvoor noodzakelijk bestemmingen en stedenbouwkundige voorschriften vastleggen op perceelsniveau.

De perimeter van het plangebied zoals aangegeven in deze nota is indicatief en opgesteld op basis van de huidige inzichten. Indien bij de verdere uitwerking van het gebied of uit het overlegproces zou blijken dat het wenselijk is het plangebied uit te breiden of in te beperken, kan de perimeter desgevallend aangepast of verfijnd worden.

Figuur 1. Plangebied Demervallei van Diest tot Werchter

3 Planningsprocessen en beleidsbeslissingen waar het plan uitvoering aan geeft

3.1 Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

Het **Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen** wil de open ruimte in het buitengebied maximaal vrijwaren voor landbouw, natuur en bos. De Vlaamse overheid zal daarom op termijn 750.000 ha agrarisch gebied, 150.000 ha natuurgebied, 53.000 ha bosgebied en 34.000 ha andere groengebieden vastleggen in bestemmingsplannen. Ten opzichte van 1994 betekent dit een toename van 38.000 ha natuurgebied en 10.000 ha bosgebied en een afname van 56.000 ha landbouwgebied.

In 2001 besliste de Vlaamse Regering de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur (AGNAS) aan te pakken in twee fasen.

- In een eerste fase werd in 2003 ca. 86.500 ha bestaand natuurgebied aangeduid als onderdeel van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN).
- In een tweede fase worden sinds 2004 de landbouwgebieden en de resterende natuur- en bosgebieden afgebakend.

Van 2004 tot 2009 werkte de Vlaamse overheid in overleg met gemeenten, provincies en belangengroepen een **ruimtelijke visie uit op landbouw, natuur en bos**, voor dertien buitengebiedregio's. De visie geeft op hoofdlijnen aan welke gebieden behouden blijven voor landbouw en waar er ruimte kan zijn voor natuurontwikkeling of bosuitbreiding. Ze vormt de basis voor de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen, die de bestemmingen op perceelsniveau vastleggen.

Voor elk van de dertien regio's heeft de Vlaamse Regering de visievormingsprocessen afgerond met een beslissing over het actieprogramma voor de op te maken ruimtelijke uitvoeringsplannen. Voor de landbouwgebieden waar de bestemming van het gewestplan zeker behouden kan blijven, besliste de regering om de bestaande agrarische bestemmingen te herbevestigen. Op die manier is midden 2009 reeds ca. 538.000 hectare agrarisch gebied vastgelegd. De resultaten van deze overlegprocessen zijn consulteerbaar op www.vlaanderen.be/agnas.

Op 7 mei 2010 besliste de Vlaamse Regering over de verdere voortgang van het afbakeningsproces. Er is een coördinatieplatform opgericht met o.m. vertegenwoordigers van de verschillende beleidsvelden en de natuur- en landbouworganisaties (C-AGNAS). Dit platform volgt de uitvoering van de afbakening op. Het bekijkt voor welke gebieden gestart kan worden met de opmaak van ruimtelijke uitvoeringsplannen en bewaakt de gelijktijdige voortgang van de realisatie van de doelen voor landbouw, natuur én bos. De Vlaamse overheid stelde een administratieoverschrijdend team samen dat deze plannen voorbereidt en het vooroverleg met de betrokken lokale besturen en middenveldorganisaties organiseert.

In een **gebiedsgericht programma** wordt specifiek bepaald voor welke gebieden effectief gestart zal worden met de opmaak van gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Voor de buitengebiedregio **Hageland** werd het afbakeningsproces voor de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur opgestart in februari 2005.

In een verkenningfase werd via een consultatie van de betrokken gemeenten, provincies en voornaamste belangengroepen gepeild naar inzichten op de gewenste natuurlijke en agrarische structuur. Samen met de inzichten vanuit de Vlaamse administratie en binnen het kader van de richtinggevendende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) werd op basis hiervan een eerste aanzet tot gewenste ruimtelijke structuur uitgewerkt in een verkenningnota. Deze verkenningnota werd voor formeel advies voorgelegd aan de betrokken gemeenten, provincies en belangengroepen. In 2006 werden een reeks overlegsessies georganiseerd waarbij de actoren hun adviezen konden toelichten en gepeild werd naar de marges waarbinnen concepten bijgestuurd zouden kunnen worden. Na deze overlegronde werd een eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en een uitvoeringsprogramma opgesteld en voor advies voorgelegd aan de betrokken actoren. De Vlaamse Regering nam in juli 2007 akte van het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en uitvoeringsprogramma én de adviezen van de gemeenten, provincies en belangengroepen hierover.

Op 19 juli 2007 keurde de Vlaamse Regering de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 37.114 ha agrarisch gebied in de regio Hageland goed, volgens de werkwijze vastgelegd in de beslissing van 3 juni 2005. Daarnaast werd op basis van een inventarisatie en verwerking van alle adviezen die uitgebracht werden door de actoren over het eindvoorstel van gewenste ruimtelijke structuur en uitvoeringsprogramma een operationeel uitvoeringsprogramma opgesteld waarin de Vlaamse Regering de beleidsmatige prioriteiten voor het opstarten van de uitvoeringsacties bepaalde.

Krachtlijnen van de **ruimtelijke visie op landbouw, natuur en bos** voor het plangebied zijn:

- Behoud en versterking van uitgesproken natuurwaarden in valleien met ruimte voor waterberging. Natuurwaarden worden behouden en versterkt. Er wordt gestreefd naar de ontwikkeling van grote, aaneengesloten halfnatuurlijke valleilandschappen. Bestaande, vergunde recreatieve infrastructuur kan behouden blijven, in verweving met de natuur- en landschapswaarden. De structuurkenmerken van de waterlopen worden verbeterd door meer ruimte te voorzien voor de waterloop. Potenties voor waterberging worden afgestemd op de natuurfunctie.

- Behoud en versterking van gevarieerde open tot halfopen valleilandschappen met ruimte voor waterberging. Gevarieerde, halfopen valleilandschappen worden behouden met ruimte voor grondgebonden landbouw, populierenteelt, grasland- en bosontwikkeling. De natuurwaarden aanwezig in bos-, kleine landschapselementen, grasland- en kleine moerasrelictten worden beschermd en opgewaardeerd. De structuurkenmerken van de waterlopen worden verbeterd door meer ruimte te voorzien voor de waterloop. Potenties voor waterberging worden afgestemd op de landbouw- bosbouw- en natuurfunctie.
- Behoud en versterking van landbouw met ruimte voor ontwikkeling voor landschappelijk waardevolle elementen. De kleinere landbouwgebieden, vaak versnipperd door bebouwing worden gevrijwaard voor de grondgebonden landbouw. Kleine landschapselementen worden behouden, hersteld en beheerd.
- Vrijwaren en versterken van waardevolle landschappen en erfgoedwaarden. De gave valleilandschappen met kenmerkende erfgoedelementen zoals historische gebouwen, oude nederzettingen, watermolens, kastelen, oude meanders, historische perceelspatronen,... worden behouden en waar mogelijk (via stimulerende maatregelen) hersteld. De landschappelijke verscheidenheid en het historisch erfgoed vormen een belangrijk aanknopingspunt voor de uitbouw van het toeristisch-recreatief netwerk.

Het **operationeel uitvoeringsprogramma** formuleert voor het plangebied volgende acties:

Opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor:

- Het versterken van de natuurwaarden en de waterbergingsfunctie in de Demervallei en het nader uitwerken van de verweving landbouw, natuur en bos in de Demervallei.
- Het versterken van de bosstructuren op de Diestiaanheuveld (richtcijfer bosuitbreiding Vinkenberg (22.5): 10 ha)
- het versterken van de natuurwaarden en de waterbergingsfunctie van de vallei van de Demer (18.2) en [...] het nader uitwerken van de verweving van landbouw, natuur, bos en waterberging (19.1) (richtcijfer bosuitbreiding Ossebeemden tussen Grote en Kleine Laak: 30 ha).

Het coördinatieplatform C-AGNAS besliste eind 2010 op basis van een agenderingsnota dat het planningsproces voor een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de vallei van de Demer kan opgestart worden.

3.2 Voorbereidende studie Ontwikkelingsplan Demer

In 2003 ging de studie 'Ontwikkelingsplan Demer' (kortweg OPD) van start. Het OPD beoogt maatregelen in de Demervallei tussen Diest en Werchter, waarbij een toename van de veiligheid en natuurontwikkeling samengaat. De risico's op overstromingen van vergunde of vergund geachte gebouwen worden zodoende teruggedrongen en verdroging wordt tot op zekere hoogte ongedaan gemaakt. De Demer krijgt opnieuw een natuurlijker loop en de natuurlijke wisselwerking tussen zomer- en winterbed wordt maximaal hersteld.

Deze studie resulteerde in een aantal kerngedachten voorgesteld in het FIN-scenario.

Het OPD omvat de volgende studies:

- Omgevingsanalyse
- Sectorale analyse
- Bosrapport: Inventarisatie en analyse
- Landbouweffectrapportage
- Hydrologie van de Demer tussen Diest en Werchter
- Hydrodynamische modellering van het Demerbekken: Bestaande toestand
- Hydrodynamische modellering van het Demerbekken: Scenarioanalyse
- Analyse grondwaterpeildata
- Hydrogeologische modellering
- Bosrapport: Toetsing van het FIN-scenario
- Natuurontwikkelingsplan Demer tussen Diest en Testelt
- Technisch verslag monsternamen en analyse tussen Diest en Testelt
- Opmaak van een natuurvisie voor de Demervallei tussen Diest en Werchter
- Visie op recreatieve ontwikkelingen in de Demervallei tussen Diest en Werchter
- Opmaak van een geïntegreerd eindstreefbeeld

De studie Ontwikkelingsplan Demer werd in september 2007 afgerond.

3.3 Bekkenbeheerplan Demer

Het bekkenbeheerplan van de Demer werd op 29 augustus 2007 door het Bekkenbestuur goedgekeurd en op 30 januari 2009 door de Vlaamse Regering vastgesteld. Het onderschrijft en beschrijft het FIN-scenario van het OPD als visie (hoofdstuk 3) en vermeldt drie acties, gezamenlijk te ondernemen door W&Z en ANB, als uitvoeringsmodaliteit voor die visie, met name de acties 30, 31 en 32 die telkens een geografisch onderdeel van de herinrichting van de Demervallei betreffen. Deze acties behoren tevens tot de bindende bepalingen van het bekkenbeheerplan en zijn acties ter verdere concretisering. Het bekkensecretariaat krijgt in actie 156 de opdracht om een integraal project op te starten in dit gebied, en heeft dat tot nu toe ingevuld door actief mee te werken in de processtructuur die is opgestart rond de Demervallei.

Volgende studies werden in dit kader in opdracht van de Waterwegen en Zeekanaal NV uitgevoerd:

- Opmaak van een hydrodynamische modellering van het FIN-scenario en morfologische aspecten: In deze studie werd het FIN-scenario fijngesteld tot het FIN+ scenario, werden er overstromingskaarten en peilhydrogrammen gemaakt voor het FIN+ scenario, en is het effect van hermeandering op sedimentatie- en erosieprocessen onderzocht. Er blijkt enerzijds dat er minder erosie optreedt in de Demer zelf, en anderzijds dat de erosie in de meanders erg hoog kan zijn, waardoor de morfologie op korte termijn kan wijzigen.
- Een studie ter opmaak van uitvoeringsprogramma's: In deze studie wordt voor verschillende scenario's de uitvoeringskosten en tijdsfasering uitgerekend.
- Opmaak van hydrodynamische modellering van variantscenario's: In deze studie werden overstromingskaarten en peilhydrogrammen opgemaakt voor een aantal scenario's.
- Opmaak van een technisch verslag tussen Rotselaar en Testelt
- Een studie waarbij de verschillende terug aan te sluiten meanders gepeild worden.

De resultaten van deze studies vormen de basis voor de scenario's die in de planmilieueffectrapportage aan bod komen.

3.4 Strategisch project Demervallei

Subsidieperiodes: 1 juni 2007 – 11 november 2010 en 1 september 2012—31 augustus 2015

Omvang subsidie: 186.000 euro en 212.800 euro

Projectcoördinator: Jeroen Jansen, opgevolgd door Jeroen Heyman, en momenteel Evelien Janssens

De 'Demervallei' is sinds 2007 erkend als 'strategisch project in uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen'. Het departement RWO van de Vlaamse overheid financiert daarvoor een projectcoördinator bij het Regionaal Landschap Noord-Hageland.

Het strategisch project streeft voor de Demervallei naar een gestroomlijnde afstemming tussen verschillende beleidsplannen en concrete initiatieven. De waterberging, de verweving tussen natuur en landbouw en de recreatie in de vallei zijn de belangrijkste thema's waar rond wordt gewerkt. Het regionaal landschap neemt daarbij de rol als facilitator op om zo concrete projecten op terrein te realiseren. Via sensibiliserende en communicatieve acties worden de plannen en projecten in de Demervallei bekend gemaakt bij het grote publiek.

Zo ontstond de intentie om samen te werken inzake water, natuur en recreatie in het gebied, opgebouwd rond drie krachtlijnen: het blauwgroene, het oranje en het dynamische lint. Onder coördinatie van het Regionaal Landschap Noord-Hageland werden met alle betrokken partners afspraken gemaakt, samenwerkingsverbanden gesmeed en financiële middelen samengebracht.

De vijf gemeenten rond de Demer ondertekenden kort daarop een charter. Daarin verbonden ze zich om samen hun schouders te zetten onder de ontwikkeling van de Demervallei. Van dan af werden concrete jaarprojecten opgesteld. Bij de start werden alle bestaande plannen en gebiedsgerichte projecten in de Demervallei geïnventariseerd en kwam er ook een communicatieplan met onder andere de Demerkrant tot stand. Het strategische project werd bovendien afgestemd met verwante projecten in de regio, zoals het bekkenbeheerplan van de Demer, de afbakening van de kleinstedelijke gebieden, de ontwikkeling van de stationsomgeving van Diest en Aarschot, de projecten 'Demer door Diest' en 'Laak' en het plattelandproject de Merode.

Voor de tweede subsidieperiode (2012-2015) dienden de vijf Demergemeenten samen met de provincie Vlaams Brabant en het Regionaal Landschap Noord Hageland een nieuwe aanvraag in. Bij de projectcoördinatie is thans een complementariteit ontstaan met Waterwegen en Zeekanaal NV. De coördinator strategisch project zal verschillende acties trekken voor de aandachtsgebieden, enkele lokale acties en enkele thema's zoals recreatie. Ook rond communicatie zal er vanuit het strategisch project een bijdrage worden geleverd.

3.5 Natuurrichtplan

Het natuurrichtplan 'Demervallei tussen Diest en Aarschot' werd goedgekeurd op 5 februari 2008.

Dit plan geeft aan wat er op het vlak van natuur in deze vallei wordt beoogd. Het omvat een toekomstvisie en specifieke maatregelen voor de bossen, moerassen en weilanden in de Demervallei tussen Diest en Aarschot. De algemene gebiedsvisie is richtinggevend voor overheden, de specifieke gebiedsvisie is bindend voor overheden. Het natuurrichtplan kwam tot stand in overleg met belangengroepen en gemeenten, en onderging een openbaar onderzoek.

Het natuurrichtplan streeft naar het behoud en de ontwikkeling van een gevarieerd halfopen tot open valleilandschap met aandacht voor herstel van vochtige graslanden en rietmoerassen als broedplaats voor Europees zeldzame vogels en verspreide kwalitatief hoogstaande bossen. Dit streefbeeld bouwt verder op de ontwerp instandhoudingsdoelstellingen (2006) en op de studie "Ontwikkelingsplan Demer", waarin een verhoogde waterveiligheid voor de woonkernen en natuurherstel in de vallei hand in hand gaan.

3.6 Principiële beslissing integraal uitvoeringsprogramma Demervallei

Op 28 november 2011 namen de Vlaamse Regering, de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant, de colleges van burgemeester en schepenen van Diest, Scherpenheuvel-Zichem, Aarschot, Begijnendijk en Rotselaar, het bekkenbestuur Demerbekken en de Waterwegen en Zeekanaal NV samen een principiële beslissing over een integraal uitvoeringsprogramma voor de Demervallei van Diest tot Rotselaar. Onder één logo en communicatiestrategie werken alle bestuursniveaus voortaan intensief samen aan de duurzame ontwikkeling van de Demervallei.

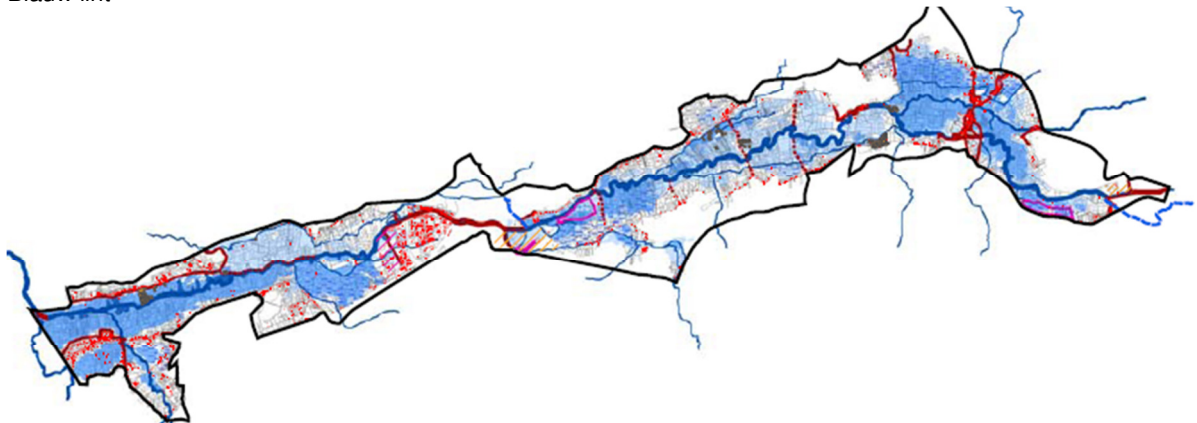
Deze beslissing betekent ook dat het proces rond de Demervallei ingebed wordt in de bestaande processtructuur van het Sigmaplan, dat het riviersysteem van de Schelde beveiligd tegen overstromingen en Europese natuurbehoudsdoelen moet realiseren. Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z) en het Agentschap voor Natuur en Bos zijn trekkers. W&Z is belast met de uitvoering van de noodzakelijk werken zoals dijkwerken. Voor het natuurluik werkt W&Z nauw samen met het Agentschap voor Natuur en Bos.

De principiële beslissing formuleert een globale ruimtelijke visie voor de ruimtelijke ontwikkeling van de Demervallei volgens drie krachtlijnen die het kader vormt voor de op te maken plannen en projecten in de vallei:

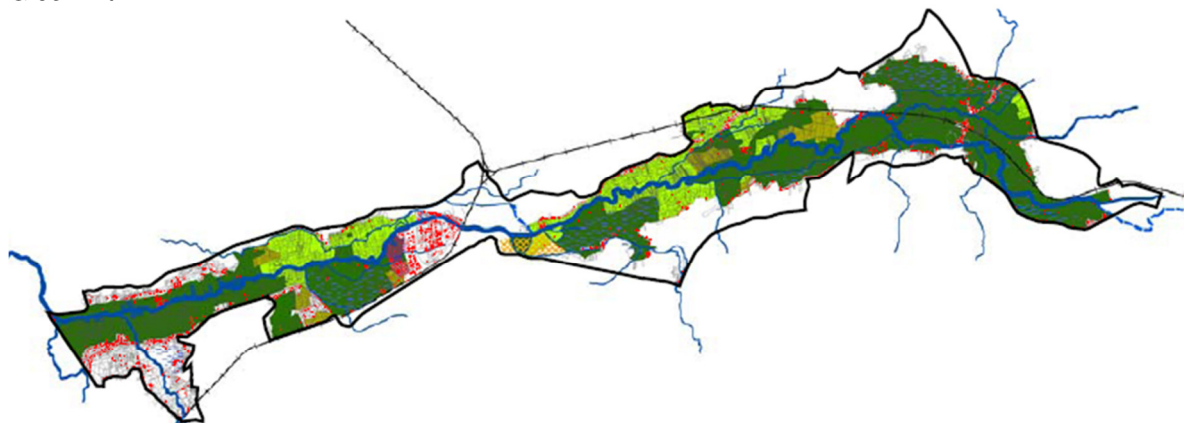
- 1) Versterken van de ruimtelijke samenhang tussen Demer en Demervallei: Demervallei als blauw-groen lint.

De Demervallei heeft enerzijds een belangrijke functie op vlak van waterberging en -afvoer. Integraal waterbeheer en preventie van wateroverlast zijn belangrijke Vlaamse, provinciale en gemeentelijke beleidsthema's. Integraal waterbeleid in de Demervallei schept mee de randvoorwaarden voor een doorgedreven biodiversiteitsbeleid. Anderzijds is de Demervallei is een groot, uniek gebied met een hoge natuur- en landschapswaarde en met grote potenties op vlak van natuurontwikkeling gekoppeld aan waterveiligheid.

Blauw lint

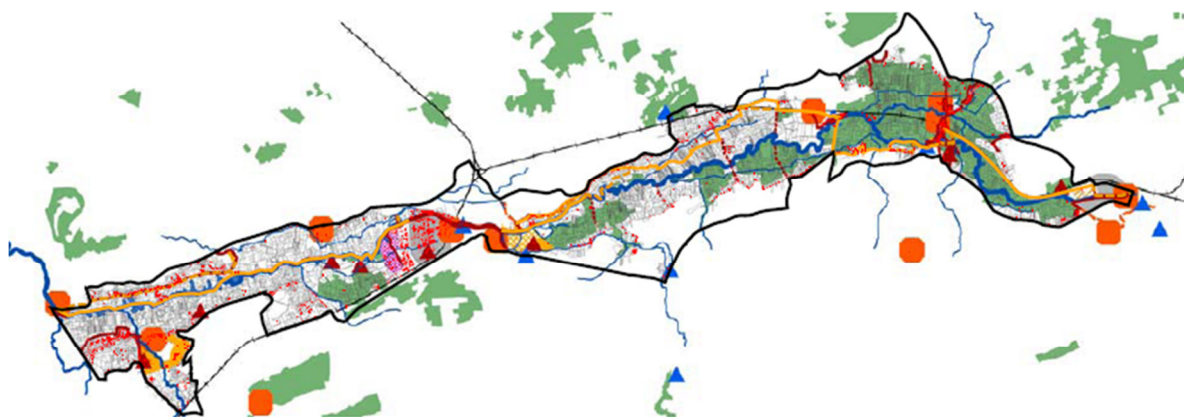

Groen lint

2) Duurzaam toerisme en recreatie in de Demervallei kansen geven: Demervallei als oranje lint.

De vallei herbergt niet alleen heel wat kansen als blauw-groen lint, maar biedt met haar unieke landschappen en natuur een mooi kader voor natuurgerichte recreatie. Ook de aanwezigheid van een aantal cultuurhistorische steden, dorpskernen of gehuchten en historische monumenten, onderstreept de unieke troeven in de Demervallei voor de ontwikkeling van allerlei vormen van zachte recreatie.

3) Versterken van de streekidentiteit: Een dynamisch lint van alle Demeractoren

De hoge natuur- en landschapswaarden van de Demer en de Demervallei kunnen een maatschappelijke meerwaarde betekenen voor meerdere domeinen buiten de eigenlijke sector: recreatie, toerisme, verhoging van de woonkwaliteit, schaalvoordelen en verbeteren van het investeringsklimaat. Het duurzaam voortbestaan van deze maatschappelijke meerwaarde is slechts verzekerd als alle actoren actief meewerken aan de bescherming en ontwikkeling van die hoge natuur- en landschapswaarden.

Daartoe moeten alle betrokken lokale besturen, andere overheden en diverse partners samenwerken in een hecht Demernetwerk.

In lijn met de beslissing van de Vlaamse Regering van 19 juli 2007 over de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur, regio Hageland en de vaststelling van de Vlaamse Regering van 30 januari 2009 van het Bekkenbeheerplan van de Demer, zal in de toekomst het natuurlijk karakter van de Demervallei versterkt worden, waarbij ruimte gegeven wordt aan water en waarbij bescherming geboden wordt tegenwateroverlast. Deze hoofddoelstelling zal een toeristisch – recreatieve ontwikkeling op een duurzame manier bevorderen. Daarnaast zullen doelstellingen voor landbouwactiviteiten en verstedelijking op deze hoofddoelstelling afgestemd worden.

Deze doelstellingen worden in de principiële beslissing van 28 november 2011 als volgt geformuleerd:

- uitvoering geven aan de richtinggevende en bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) inzake de afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur zoals nader uitgewerkt in de ruimtelijke visie voor landbouw, natuur en bos in de regio Hageland;
- uitvoering geven aan de doelstellingen inzake integraal waterbeleid en natuurontwikkeling zoals vastgelegd in het Bekkenbeheerplan van de Demer;
- realiseren van de werken en maatregelen die nodig zijn om de risico's op wateroverlast te minimaliseren;

- realiseren van maatregelen ter versterking van de natuurlijke structuur zoals onder meer vanuit de instandhoudingsdoelstellingen voor dit plangebied en het Natuurrichtplan 'Demervallei tussen Diest en Aarschot' worden voorzien;
- uitbouw van een aantrekkelijke toeristisch-recreatieve aanbod voor de Demervallei, in overeenstemming met de ecologische draagkracht van het gebied;
- de kleinere landbouwgebieden in het gevarieerde, halfopen valleilandschap worden in de eerste plaats gevrijwaard voor de grondgebonden landbouw. De landbouw wordt ondersteund en biedt ruimte aan de ontwikkeling van landschappelijk waardevolle elementen;
- uitvoering geven aan de vertaling van de ankerplaatsen 'Demervallei tussen Aarschot en Zichem' en 'Samenvloeiingsgebied van Dijle en Demer' naar erfgoedlandschappen;
- afstemmen en coördineren van de voorstellen voor het ruimtelijk stedelijk beleid voor de stedelijke gebieden Diest en Aarschot. Dit beleid is erop gericht de stedelijke kern en het stedelijk functioneren te consolideren en te versterken door het creëren van ruimte voor bijkomend aanbod. Dit betreft ook de strategische projecten die gedefinieerd zijn voor de stedelijke gebieden en die de bedoeling hebben de stedelijke kernen te versterken en de open ruimte erbuiten en ertussen te vrijwaren;
- de geïntegreerde uitvoering van alle acties door de betrokken overheden en actoren in de Demervallei.

Om de streefdoelen die omschreven zijn in de visie voor de Demervallei te bereiken, werd een uitvoeringsprogramma uitgewerkt. Dit uitvoeringsprogramma omvat een reeks van acties waarin alle plannen en projecten die een rechtstreekse of onrechtstreekse invloed hebben op de Demervallei, zijn opgenomen. Het gaat om een niet-limitatieve lijst die in functie van het verloop en de resultaten van de acties kan aangevuld en gewijzigd worden.

De acties zullen worden gerealiseerd onder verantwoordelijkheid van de aangegeven 'trekkers', zoveel mogelijk in de periode tussen de principiële beslissing en de voorkeursbeslissing. Op basis van de reeds bekomen resultaten van alle onderzoeken en acties zullen de drie bestuurniveaus immers een keuze maken van het voorkeursalternatief, hier voorkeursbeslissing genoemd, en de doorvertaling daarvan in meer concrete projecten.

3.7 Instandhoudingsdoelstellingen Natura 2000

Het plangebied overlapt met het Vogelrichtlijngebied en Habitatrichtlijngebied van De Demervallei.

Voor alle Vogel- en Habitatrichtlijngebieden loop momenteel een proces waarbij instandhoudingsdoelen worden geformuleerd voor de soorten en habitats die Europese bescherming genieten.

Op gewestelijk niveau zijn de instandhoudingsdoelen (de zgn. G-IHD) reeds beslist. De Vlaamse regering stelde ze definitief vast op 23 juli 2010.

Momenteel loopt nog het proces waarbij de G-IHD verder geconcretiseerd worden voor elke speciale beschermingszone (de zgn. S-IHD). Voor de Demervallei werden de S-IHD op 13 juli 2012 principiële goedgekeurd door de Vlaamse regering. Verwacht wordt dat de S-IHD definitief goedgekeurd worden in de helft van 2013.

De ecologische informatie die zich in deze rapporten bevindt kan gebruikt worden. Daar moet echter het voorbehoud worden bij vermeld dat de instandhoudingsdoelstellingen zelf in de betrokken S-IHD-rapporten momenteel nog niet definitief goedgekeurd zijn door de Vlaamse Regering. Deze kunnen derhalve in hun huidige vorm dus nog niet als definitief worden beschouwd.

3.8 Ankerplaatsen

In het plangebied komen twee ankerplaatsen voor die zijn opgenomen in de Landschapsatlas (2001). Het gaat om de 'Demervallei tussen Aarschot en Zichem' (A20017) en om het 'Samenvloeiingsgebied van Dijle en Demer' (A20013).

Voor beide ankerplaatsen werd door het Agentschap Onroerend Erfgoed er een aanduidingsdossier uitgewerkt. Na goedkeuring van het dossier door de minister bevoegd voor Onroerend Erfgoed zal de formele aanduidingsprocedure als ankerplaats in de zin van het landschapsdecreet kunnen starten. Over de voorlopig aangeduide ankerplaats volgt een formele inspraakprocedure voor openbare besturen. De start van deze aanduidingsprocedure is in principe voorzien begin 2013. Ten laatste binnen een jaar na de voorlopige aanduiding zal vervolgens de definitieve aanduiding plaatsvinden.

De definitief aangeduide ankerplaatsen zullen in het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de Demervallei opgenomen worden als 'erfgoedlandschap' via specifieke stedenbouwkundige voorschriften.

4 Relatie met andere planningsprocessen en beleidsbeslissingen

4.1 Relatie met provinciale planningsprocessen

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

- Afstemming met de afbakening kleinstedelijke gebieden Diest en Aarschot en strategische projecten rond de stationsomgevingen van Diest en Aarschot.
- Afstemming met provinciale toeristisch-recreatieve plannen en projecten in de Demervallei, waaronder het uitwerken van een recreatief netwerk.
- Afstemming met het provinciaal planningsproces inzake aanpak zonevreemde weekendverblijven.

4.2 Relatie met gemeentelijke planningsprocessen

Stad Diest

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

- Project 'Demer door Diest'. Betrokken actoren: stad Diest, VMM, RLNH

Stad Scherpenheuvel-Zichem

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

- RUP Zonevreemde woningen fase I
- RUP Zonevreemde woningen fase II
- Weekendverblijven Roebos. Betrokken actoren: stad Scherpenheuvel-Zichem, ANB, W&Z, provincie

Stad Aarschot

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

- Laakproject. Betrokken actoren: stad Aarschot, ANB, provincie, Bekkensecretariaat van de Demer, provinciale visserijcommissie, RLNH, Natuurpunt, W&Z

Gemeente Begijnendijk

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

- Laakproject van vzw Natuurpunt

Gemeente Rotselaar

Volgende punten zullen in het voorbereidend onderzoek en overleg voor het ruimtelijk uitvoeringsplan aan bod komen:

- Weekendverblijven Olifant, Leybos, Guldentop. Betrokken actoren: gemeente Rotselaar, provincie, ANB, W&Z, Regionaal Landschap Noord-Hageland
- Laakproject van vzw Natuurpunt

5 Overlegstructuur

Voor de verdere afbakening van de gebieden van de natuurlijke en agrarische structuur hanteert de Vlaamse Regering volgend partnerschapsmodel:

- Een coördinatieplatform (C-AGNAS) met vertegenwoordigers van de betrokken Vlaamse ministers en administraties, de natuur- en landbouworganisaties en de verenigingen van gemeenten en provincies (VVSG en VVP) stuurt het globaal verloop van het planningsproces op Vlaams niveau aan en selecteert de actiegebieden waarvoor het planningsproces opgestart kan worden onder de vorm van een gebiedsgericht programma dat jaarlijks opgesteld wordt.
- Een administratieoverschrijdend planningsteam (P-AGNAS) met vertegenwoordigers vanuit de Vlaamse administraties bevoegd voor landbouw, natuur, ruimtelijke ordening en onroerend erfgoed is verantwoordelijk voor de opmaak van de concrete ruimtelijke uitvoeringsplannen en het voeren van het overleg daarover met de betrokken actoren.
- Een lokaal actorenoverleg per op te maken ruimtelijk uitvoeringsplan met een participatietraject op maat van het plangebied. Het coördinatieplatform besliste op 9 september 2010 over de wijze waarop dat lokaal actorenoverleg vorm gegeven wordt.
- Een ambtelijke terugkoppeling met de Vlaamse administraties niet vertegenwoordigd in het planningsteam.

Het administratieoverschrijdend project wordt gecoördineerd door een projectleider bij het Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed (RWO) van de Vlaamse overheid.

De opmaak van het ruimtelijk uitvoeringsplan "Demervallei van Diest tot Werchter" wordt binnen het administratieoverschrijdend planningsteam (of RUP-team) voorbereid door volgende medewerkers:

Jana Van Hoyweghen Gerard Stalenhoef	Departement RWO Afdeling Gebieden en Projecten	jana.vanhoyweghen@rwo.vlaanderen.be gerard.stalenhoef@rwo.vlaanderen.be
Ruth Huybrechts Michel Van Ombergen	Departement Landbouw en Visserij Afdeling Duurzame Landbouwonwikkeling	ruth.huybrechts@lv.vlaanderen.be michael.vanomborgen@lv.vlaanderen.be
Etienne Meert	Agentschap voor Natuur en Bos	etienne.meert@lne.vlaanderen.be
Jan Van Ormelingen Guido Tack	Agentschap Onroerend Erfgoed	jan.vanormelingen@rwo.vlaanderen.be guido.tack@rwo.vlaanderen.be
Piet Thys Jannie Dhondt	Waterwegen en Zeekanaal NV	piet.thys@wenz.be jannie.dhondt@wenz.be

Het RUP-team van de Vlaamse overheid werkt nauw samen met de projectcoördinator van het strategisch project Demervallei (Evelien Janssens, evelien.janssens@rlnh.be) en de provincie Vlaams-Brabant in een projectmatige werkgroep dat de globale uitvoering van de principiële beslissing opvolgt.

De overlegstructuur voor de opmaak van het ruimtelijk uitvoeringsplan wordt optimaal afgestemd met de reeds bestaande overlegstructuur van het project Demervallei en de Sigma-werking.

Het lokaal actorenoverleg wordt daarom georganiseerd via een projectmatige werkgroep en een klankbordgroep.

De lokale en andere besturen zetelen in een projectmatige werkgroep Demer:

- Stadsbestuur Diest
- Stadsbestuur Scherpenheuvel-Zichem
- Stadsbestuur Aarschot
- Gemeentebestuur Begijnendijk
- Gemeentebestuur Rotselaar
- Provinciebestuur Vlaams-Brabant
- Bekkenbestuur van de Demervallei

Volgende organisaties zetelen in een klankbordgroep:

- Boerenbond
- Algemeen Boerensyndicaat
- Vlaams Agrarisch Centrum
- Natuurpunt
- Landelijk Vlaanderen
- Regionaal Landschap Noord-Hageland vzw
- Bosgroep Noord-Hageland vzw
- Wildbeheerseenheden Demervallei en Demerdal
- Provinciale visserijcommissie Vlaams-Brabant
- VOKA
- Interleuven
- Toerisme Vlaanderen
- Toerisme Vlaams-Brabant
- Nationaal Komitee van Weekendverblijvers en Vast bewoners

Voor globale opvolging van het voortraject zal het lokaal actorenoverleg multilateraal verlopen. Tussentijds zal waar nodig of nuttig gericht bi- of multilateraal overleg met één of een beperkt aantal partners plaatsvinden in functie van specifieke knelpunten, gebieden of thema's, zoals bijvoorbeeld voor landbouw, recreatie, natuur, water of communicatie.

Binnen de structuur van het Sigmaplan heten dit 'thematische werkgroepen', die al dan niet op ad-hoc basis worden opgericht of samengeroepen.

6 Procesverloop

In een eerste fase wordt gewerkt aan een planmilieueffectenrapport waarin de milieueffecten van verschillende planalternatieven ten opzichte van elkaar vergeleken worden. Vervolgens zal ook een maatschappelijke kostenbatenanalyse (MKBA) gemaakt worden:

- Ter voorbereiding van de opmaak van het planmilieueffectenrapport is een actualisatie van de sectorale analyse uit 2007 die in het kader van de studie Ontwikkelingsplan Demer (OPD) voor de Demervallei tussen Diest en Werchter werd gemaakt. In een voorbereidende scoping is een voorstel van in de plan-MER te behandelen planalternatieven en varianten uitgewerkt. De resultaten van deze voorbereidende onderzoeken worden toegelicht en besproken met de actoren op het eerste klankbordoverleg van 10 december 2012.
- Het eigenlijke plan-MER-proces start begin 2013 met een formule publieke consultatie over de kennisgevingsnota. Deze nota omschrijft de doelstellingen van het plan, de verschillende planalternatieven en de milieudisciplines die beoordeeld zullen worden. Naar aanleiding van deze publieke consultatie zullen een aantal infomarkten voor het brede publiek georganiseerd worden.
- Op basis van de resultaten van deze consultatie stelt de dienst milieueffectrapportage van het departement LNE richtlijnen op voor het op te maken planmilieueffectenrapport.
- Met behulp van deze richtlijnen wordt het eigenlijke milieueffectrapport opgesteld. Na een tussentijdse bespreking van het ontwerp-milieueffectrapport met de dienst milieueffectrapportage wordt het rapport afgewerkt en voor goedkeuring voorgelegd.
- Na het vaststellen van de richtlijnen wordt er eveneens een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) opgesteld. Een MKBA is een ondersteunend afwegingsinstrument, waarbij zowel de kosten als de baten van de verschillende alternatieven van de herinrichting van de Demervallei berekend worden vanuit het standpunt van de hele maatschappij en tegen elkaar afgewogen. Hiertoe moeten de kosten en de baten zo volledig mogelijk beschreven, gekwantificeerd en vervolgens gemonetariseerd worden. Het maatschappelijk kosten-batenmodel wordt toegepast op de verschillende alternatieven.

Deze onderzoeken (plan-MER en MKBA) zullen in principe in het voorjaar van 2014 afgewerkt worden.

Op basis van de resultaten van het planmilieueffectenrapport, de maatschappelijke kostenbatenanalyse, het onderzoek rond landbouw, erfgoed en natuur en het overleg dat gevoerd zal worden over aandachtsgebieden, zal een voorkeursbesluit genomen waarin gekozen wordt voor één bepaald planalternatief of scenario. Op die tussentijdse beslissing wordt daarna niet meer teruggekomen.

Voor de gebieden die in het gekozen scenario opgenomen zijn zullen vervolgens concrete inrichtingsplannen uitgewerkt worden. Parallel zal een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan uitgewerkt worden op basis waarvan de stedenbouwkundige vergunningen voor de concrete projecten afgeleverd kunnen worden. Deze fase start vermoedelijk midden 2014.

Het uitwerken van het ruimtelijk uitvoeringsplan verloopt als volgt:

- Op basis van het voorbereidend onderzoek en overleg wordt een eerste RUP-voorstel voor bespreking voorgelegd aan het actorenoverleg. Het eerste RUP-voorstel is een informeel, tussentijds werkdokument zonder formele juridische waarde. Het voorstel heeft in de mate van het mogelijk reeds de inhoudelijke en vormelijke kenmerken van een voorontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan cfr. de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening; het bevat minstens een toelichting van de planopties, een grafisch plan op perceelsniveau en stedenbouwkundige voorschriften. Doel van het actorenoverleg is het inventariseren van de standpunten en opmerkingen vanuit de middenveldorganisaties en lokale besturen over het eerste RUP-voorstel. De actoren maken hun opmerkingen maximaal schriftelijk over, bij voorkeur op het overleg.
- Het planningsteam verwerkt alle discussiepunten en formuleert indien nodig een tweede RUP-voorstel dat opnieuw aan het actorenoverleg wordt voorgelegd. Indien nodig of nuttig wordt tussentijds gericht bi- of multilateraal overleg gevoerd over specifieke discussiepunten. De wijze waarop de discussiepunten verwerkt zijn wordt systematisch gerapporteerd in een motiveringsnota die in bijlage bij het RUP-voorstel gevoegd wordt.
- Indien er tijdens het actorenoverleg voldoende elementen van overeenstemming zijn of duidelijk is binnen welke marges het plan bijgesteld kan worden, wordt de planningsfase afgerond en de besluitvormingsfase opgestart.
- In de besluitvormingsfase wordt de decretale goedkeuringsprocedure voor het ruimtelijk uitvoeringsplan doorlopen en vindt o.a. een openbaar onderzoek over het ontwerpplan plaats. Het is de Vlaamse Regering die het ruimtelijk uitvoeringsplan uiteindelijk definitief vaststelt.

Onderstaand schema geeft de stappen in het procesverloop aan en geeft een indicatieve timing.

Voorbereidend onderzoek RUP "Demervallei van Diest tot Werchter"
Procesnota 1, 10 december 2012

